

A körzeti rendész mint közösségi rendész

The district police officer as a community officer

Kardos Pál

mesteroktató
Nemzeti Közszerológati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
kardos.pal@uni-nke.hu

Magyar
Tudomány
Akadémia

Füle Ferenc

Dr., igazgatóhelyettes
Zuglói Önkormányzati Rendészet
jog@zugloirendesz.hu

Lippai Zsolt

Dr., PhD, tanársegéd, rendőr alezredes
Nemzeti Közszerológati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
lippai.zsolt@uni-nke.hu

Magyar
Tudomány
Akadémia

Absztrakt

Cél: A közösségi rendészeti filozófia egyes elemeinek, az önkormányzati rendészeti szervek működésének, a helyi közrend, közbiztonság megteremtése és fenntartása közösségi rendészeti szereplői sokak által csak kevésbé ismert tevékenységének, illetőleg az abban rejlő akadályok és lehetőségek bemutatása.

Módszertan: A tanulmány szerzői gyakorló rendészeti szakemberként vizsgálják meg az önkormányzati rendészeti szervek működését, a közösségi rendészeti filozófia és a közösségi rendészeti tevékenységformák egyes elemeit. Problémák és jó gyakorlatok bemutatásával elemzik a helyi közrendet, közbiztonságot, az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét erősítő közösségi rendészeti működés lehetőségeit.

Megállapítások: A szerzők az önkormányzati rendészetek közösségi rendészeti filozófia szerint történő munkavégzés lehetőségeire irányítják a figyelmet. Bepillantást adva a biztonság mint közös küldetésünk megteremtése egyik speciális szervének mindennapjaiba.

Érték: A tanulmány szerzői az önkormányzati rendészeti szervek működésének átfogó tudományos kutatásához, feltérképezéséhez kívánnak hozzájárulni, felismerve annak tényét, hogy a kutatott téma a rendőri működés folyamatosan időszerű kérdése, ugyanis a rendőrség működésében az elmúlt két évtized számos, addig nem tapasztalt helyzetet eredményezett.

Kulcsszavak: rendészet, önkormányzati rendészet, közterület-felügyelet, közösségi rendészet

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2024. 10. 31. Átdolgozás: 2024. 11. 12.
Elfogadás: 2024. 11. 19.

Abstract

Aim: A presentation of some elements of the community policing philosophy, of the operation of municipal law enforcement agencies, of the activities of community law enforcement actors, of the obstacles and opportunities that are little known to many, and of the creation and maintenance of local public order and public safety.

Methodology: the authors of this study, as practising law enforcement professionals, examine the functioning of municipal law enforcement agencies, the philosophy of community policing and some elements of community policing. By presenting problems and good practices, they analyse the potential of community policing to enhance local public order, public safety and citizens' subjective sense of security.

Findings: The authors draw attention to the possibilities for municipal police forces to work according to a community policing philosophy. Giving a glimpse into the daily life of one of the specialised agencies of security as a means of achieving our common mission.

Value: The authors of the study wish to contribute to the comprehensive scientific research and mapping of the operation of municipal police forces, recognizing the fact that the topic under research is a continuously topical issue of police operation, since the last two decades have brought about a number of unprecedented situations in the operation of the police.

Keywords: law enforcement, municipal police, municipal policing, community policing

A közösségi rendészeti filozófia

Egy település rendvédelmi, rendészeti feladatellátásában vagy azzal összefüggésben rendszeresen felmerül a szolgáltató jelleg fontossága, a helyi közösségek igényeinek minél teljesebb kiszolgálása, a közbiztonsági tevékenységbe történő széles körű bevonása. A cél a településen élők, az ott megfordulók szubjektív biztonságérzetének javítása, amely egyre kevésbé képzelhető el a helyben lakók problémáinak megismerése és helyben történő kezelése nélkül. A helyi közösségben rendszerint igény van ilyen szemléletű rendészeti feladatellátásra, ahol a helyben működő szervek a közösség problémáira fókuszálva, őket a feladatellátásba bevonva, igényeiket figyelembe véve látják el a feladatokat.

Elméleti alapvetések, kiindulópontok

E filozófiában a rendészeti feladatellátással összefüggésben a kiindulópontnak a közösségnek, a helyi közösségnek kell lennie. A közösségben, a helyi közösségben keletkezik az igény a társadalmi – és a helyben (vagy helyben is) is megmutatkozó – feszültségek elrendezésére. Elvárás fogalmazódik meg a biztonságra, a köz biztonságra, tehát a közbiztonság iránt, melyet nyilvánvalóan a helyben működő szervezeteknek kell megoldaniuk. Az igény helyben jelentkezik a helyi közösség részéről, ezért indokolt, hogy tagjait bevonják a problémák kezelésébe, a feladatok ellátásába, velük szoros kapcsolattartás történjen. A feladatot ellátók, mindenekelőtt a rendőrségi szereplők a lakosságba beépült rendfenntartó szervezetek legyenek, emellett jelenjen meg a civil szervezetek tevékenysége is elsősorban a bűnmegelőzésben, illetve egyéb kapcsolódó feladatok ellátásában. Kapjanak szerepet a helyben működő magánszervezetek olyan területeken, mint a vagyonvédelem, vagy a személyek (a közösség tagjai) biztonságának védelme. Legyen megfigyelhető az alulról szerveződés, a központi irányítástól, politikai befolyástól való távolodás, a helyben történő összpontosítás a bűnmegelőzésre, a bűnözés elleni harcra. Gyakorlati cél mindenekelőtt a prevenció, a megelőzési célú és látható jelenlét, a gyors reagálás akkut probléma, vagy nemkívánatos esemény bekövetkezésekor, a sikeres utólagos felderítés, mindezekon keresztül a közösség tagjai biztonságérzetének megalapozása.

A közösségi rendészeti modellben a szolgáltató jelleg az elsődleges, a helyi közösség olyan módon történő kiszolgálása, hogy részére közbiztonságot nyújtanak (szolgáltatnak), problémáikra odafigyelnek és azokat megoldják, a közösség tagjaival és intézményeivel szorosan együttműködve, a társadalom előtt felelősséget vállalva, külső civil kontroll mellett megvalósítva.

Közösségi rendőrség – közösségi rendészet

A közbeszédben, de sokszor tudományos produktumokban is nem elkülönítetten, sőt, gyakran egyazon szerkezeti egységekben is keveredetten jelennek meg a közösségi rendőrség és a közösségi rendészet kifejezések. Kiindulópont, hogy a bűnmegelőzés, a közbiztonsági célú tevékenység legfőbb szereplője a rendőrség. A tudományban ismert a szolgáltató modell, az ekként interpretált közösségi rendőrség, melyet Robert R. Friedmann alkotott meg (Friedmann, 1992).

A nyolcvanas években a közösség és a rendőrség viszonya változáson ment át. A rendőrség a közösség igényei mentén kezdett szerveződni. A szolgáltató modell szerint működő rendőrségek a közösségekkel kialakuló kapcsolatra építik szakmai alapelveiket, és szolgáltatásként tekintenek a rendőr munkájára.

Az említett időszakra a rendőrség és a lakosság szoros együttműködése lett a meghatározó, amely több pozitív társadalmi változást hozott, az állampolgárok között is jelentősen javult a kooperáció, nőtt a bejelentett bűncselekmények száma. E jelenség társadalmi bizalomként értékelhető, a bejelentést tevő bízika a rendőrségben és abban, hogy feltárja a bűncselekmény körülményeit, elfogja az elkövetőket, akiket sikerül megbüntetni, amely speciál- és generálprevenatív eredménnyel jár. Ez a működési forma annak a belátását feltételezi a rendőrség részéről, hogy nem lehet egyedül, a lakosság bevonása nélkül a rendet, a társadalmi békét fenntartani. Ez a modell csak akkor valósulhat meg, ha az állampolgárok a közösség tagjaként tekintenek a rendőrré, aki szolgáltatóként a problémák kezelésében segítségükre van (Baráth, 2020).

A közösségi rendőrség (community policing) egyik legteljesebb kifejtése az úgynevezett kanadai modell leírásában található. A rendészet legalapvetőbb funkciója – ahogy Finszter Géza is rámutat – a biztonság feletti örködés. A közbiztonságot fenyegető veszélyek azonosítása érdekében állandó párbeszédet kell folytatni a közösséggel. Kooperációra van szükség a közbiztonságért felelős más szervezetekkel, a biztonság maga is kooperációs termék (Finszter, 2018).

Ennek megfelelően jelentek meg hazánkban is a rendőrségi működésben azok az elemek, amelyek a szolgáltató jelleget, az emberközelséget, a közösséghez tartozást hivatottak kiemelni. A körzeti megbízotti feladatellátás azt szolgálja, hogy a helyben lakók, a helyi közösség tagjai jobban merjenek fordulni a rendőrhöz. Ahhoz a rendőrhöz, aki az adott település vagy településrész kijelölt rendőreként (körzeti megbízottjaként) közelebb áll az ottani lakossághoz, leginkább közülük való, helyismerettel rendelkezik, az adott területen tölti szolgálatát, rendszeres, szoros kapcsolatot tart az ott élő lakossággal, megtalálható mindenki által. Munkája során a lakosságot bevonva tárja fel a problémákat, amelyeket jogköreinek gyakorlásával igyekszik megoldani, szolgáltatást nyújtva ezzel a helyi közösségnek. Ezek a problémák elsősorban jogellenes cselekmények elkövetésével függenek össze, amelyek a rendőrség fellépését megalapozzák, de a körzeti megbízott arról is ismert, hogy minden olyan kérdésben segít, tanácsot ad az állampolgároknak, amelyekben az intézkedés nem rendőrségi hatáskör, vagy jelzéssel él más szerv felé, amely jogosult az ügyben intézkedést tenni. A közösségi rendészeti tevékenységet Christián László szavai szerint egy adott település rendőrsége olyan működésekként lehet jellemezni, amely egy új filozófia alapján törekszik a helyi közösség legszélesebb bevonásával a biztonságérzet megteremtésére, a rendőrség-lakosság közötti bizalom kialakítására, a közbiztonság megteremtésére, és ezáltal az életminőség javítására (Christián, 2019).

A helyi rendészet rendszerében, egy település rendészeti feladatellátásában nem csupán a rendőrség jut szerephez. A közösségi rendészeti modellben szerepe

van a civil bűnmegelőzésnek. A polgárőrök kifejezetten a közösség tagjainak számítanak, jobban átlátják a közösség valós problémáit, a lakosságot nyugtalanító körülményeket, eseményeket, nemkívánatos jelenségeket. A közösség tagjai sokszor a polgárörhöz fordulnak közbiztonságot érintő problémákkal, mert ő közelebb áll hozzájuk, mint egy bürokratikus szervezet, jobban megmernek nyílni előtte.

A rendszerváltozást követően megjelenő önkormányzatoknak lényegében a 2010-es évek elejére lett különösen hangsúlyos szerepük a települést érintő rendészeti feladatellátásban. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a település közbiztonságának biztosításában való közreműködés előírásán felül lehetőséget biztosít az önkormányzatnak arra, hogy a helyi közbiztonságról, vagyonának vagy egyéb értékének védelméről kényszerítő eszköz alkalmazására törvény alapján jogosult szervezet létrehozásával gondoskodjon (2011. évi CLXXXIX. tv.). Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény az önkormányzati rendészeti szervek működéséről és jogköreiről rendelkezik (2012. évi CXX. tv.). Nélkülözhetetlen szereplői lettek a helyi közbiztonsági tevékenységnek az önkormányzatok és az önkormányzati rendészetek, melyeknek ugyancsak fontos feladatuk a lakossággal, a helyi közösségekkel való együttműködés, kapcsolattartás. A közösségi rendészet tehát több összetevős, több rendészeti szereplős, nagyobb résztvevői kört ölel fel, és egyfajta közös alkotómunkát feltételez. Napjainkra a közbiztonság megteremtése és fenntartása több szereplő – önkormányzat, rendőrség, civil- és magánszervezetek – együttműködésének eredményévé, vagy ahogy Christían László fogalmaz, kooperációs termékévé vált (Christían, 2020).

Az önkormányzati rendészetek közösségi rendészeti tevékenységformája

A település közbiztonságának megteremtésére és fenntartására irányuló tevékenység több szereplős. A rendészet komplex rendszerében a rendőrség – és az egyéb rendvédelmi szervek – mellett szerepet kapnak az önkormányzati rendészeti szervek és az egyes rendészeti feladatokat ellátók, de a komplementer rendészet elemeiként a civil bűnmegelőzés és a magánbiztonság is (Christían & Bacsárdi, 2018).

Az önkormányzatok szerepének erősödése a helyi közbiztonságban, az önkormányzati rendészeti szervek térnyerése

Az önkormányzatok szerepe folyamatosan erősödött a településeket érintő közbiztonsági célú feladatellátásban. Egyre inkább felismerték az önkormányzati vezetők, hogy a település közrendjének biztosításában, a lakosság szubjektív biztonságérzetének javításában hangsúlyos szerepük van, és mindennek megteremtése a továbbiakban már nem várható el egyetlen szervtől, a rendőrségtől (Christián & Bacsárdi, 2018). A jogszabályi környezet is egyre szélesebb körben adott lehetőségeket az önkormányzati szerepvállalásra, amely a 2000-es évekre már sok helyen nem merült ki abban, hogy a helyi vezetés, lehetőségeihez mérten anyagi támogatást nyújt a településen működő rendőri szervnek. A törvényalkotó a 2012-re tovább szélesítette az önkormányzatok jogait, biztosítva kényszerítő eszköz használatára jogosult szervezet létrehozásának lehetőségét a közbiztonságról való gondoskodás, az önkormányzati vagyon védelme, a közterületi rend fenntartása, a jogszabályok – közöttük jelentős hangsúllyal a helyi rendeletek – betartatása érdekében. Ekkortól működnek a mai értelemben vett önkormányzati rendészeti szervek, még ha nem is feltétlenül ezzel az elnevezéssel, de a hivatkozott törvények szerinti jogkörökkel.

Az önkormányzati rendészeti szervek a 2010-es évek elejétől egyre jelentősebb szerepet kaptak a helyi közbiztonsági tevékenységben. A kormányzat részéről cél volt a rendőrség tehermentesítése, bizonyos feladatok önkormányzatokra telepítése, olyan módon, hogy az önkormányzati rendészeti szerveknek intézkedési hatáskört adtak. Az önkormányzatok és vezetőik kezdték egyre fontosabbnak tartani a közbiztonság területét, hiszen az itt történő előrelépéssel elégedettséget tudnak elérni a település lakosságánál, a választóknál. Éppen ezért igyekeztek megragadni azokat a lehetőségeket, amelyek révén – szerveiken keresztül – közvetlen és bizalomra épülő kapcsolatot tudtak kialakítani a helyi közösséggel, részükre szolgáltatást nyújtani azzal, hogy rendet teremtenek, az emberek biztonságérzetét javítják, problémáikat megoldják. Cél lett, hogy az önkormányzati rendészeti szervek – a közigazgatás, illetve a rendészet részeként, az önkormányzat intézményeként – szolgáltató jelleggel működjenek, munkájuk a lakosság, a helyi közösség felé nyújtott szolgáltatásnak legyen tekinthető.

A rendőrség szervezetében már régóta működött a körzeti megbízotti rendszer, helyenként eltérő hatásfokkal, mert a rendőrséget terhelő feladatok mennyisége és a létszámproblémák sokszor akadályát képezik annak, hogy a körzeti megbízott a területén legyen, kapcsolatot építve és fenntartva a helyi közösségekkel. Cél, hogy a körzeti megbízott a területén, az ott élő lakossággal szorosan együttműködve végezze munkáját, óvja a rendet, szolgálva a helyi közösséget

és egyúttal a köz érdekét. Ugyanakkor az ilyen szolgáltató jellegű, a lakossággal szoros kapcsolatot ápoló feladatellátás nem csak a rendőrség tevékenységének lehet jellemzője. Az önkormányzatoknak úgyszintén érdeke a lakossággal való szoros kapcsolattartás, a településen élők részére színvonalas rendteremtő, biztonságérzetet javító szolgáltatás nyújtása. Erre tekintettel az önkormányzati rendészeti szervek munkájában célszerűen éppen úgy megjelenhet ez a szolgáltató jellegű, bizalomra épülő tevékenység, akár a körzeti megbízotti rendszer mintájára, ahhoz igazodóan.

Az önkormányzati rendészet megjelenése a közösségi rendészeti szemléletben

A közterület-felügyeleket kialakulásuk óta nem övezi pozitív megítélés, rendészeti szervhez méltó megbecsülés a társadalomban. Nehezen tudtak javítani azon a megítélésen, amely szerint a közterület-felügyelők csak büntetni tudó, a lakosságot vegzáló, hatalomfitogtató, de képességeik miatt az életben semmit el nem érő emberek, akiknek eljárása alacsony színvonalú, az irányadó jogszabályokat nem vagy felületesen ismerve, hibát hibára halmozva végzik „munkájukat”. Az emberek más csoportjai – nem ismerve a kibővült jogköröket – a közterület-felügyelőt továbbra is a parkórhöz hasonlítják, nem tudva és el nem fogadva, hogy rendészeti feladatot ellátó hivatalos személy, akinek jogában áll szabálysértés miatt intézkedni, bírságot kiszabni, eljárást kezdeményezni, igazoltatni, ruházatot, járművet átvizsgálni, személyt visszatartani. Summa summarum, a közterület-felügyelők és a közterület-felügyeletek létének elfogadottsága hazánk társadalmában jelenleg nem tudta elérni azt a mértéket, amelyre egy jogállamban szükség lenne a közterületi rend szabályainak érvényre juttatásához, ezen keresztül a helyi közbiztonság erősítéséhez.

Mindezekre pedig egyre növekvő szükség lenne, mert a másik oldalon ott állnak a társadalom jogkövető tagjai, a helyi közösség rendre vágyó szereplői. Ők joggal várják el az államtól, az önkormányzattól és a rendészeti szervektől, hogy a szabályokat betartassák azokkal is, akik erre önkéntes jogkövetés útján nem hajlandóak, és ne kelljen mások jogsértő, veszélyeztető cselekményeinek kitéve, folyamatos közterületi problémák, rendzavarások között élni mindennapjaikat. Számukra azért válhat negatív szereplővé a közterület-felügyelet, mert nem tudja hatékonyan megelőzni, felszámolni a jogellenes cselekményeket, a lakosság számára nemkívánatos jelenségeket, így egy idő után csökken a bizalmi index, eluralkodnak az „úgysem csinálnak semmit” jellegű vélemények. Velük azt nehéz megértetni, és gyakran – részben okkal – nem is érdekli őket, hogy a hatékony intézkedés akadálya nem a közterület-felügyelő képzetlensége, lustasága vagy az atrocitástól való félelme, hanem a legtöbb esetben

a jogkörök szűkössége, a jogosítványok elégtelensége, vagy éppen az irányadó jogértelmezések heterogenitása, és ebből következően az eljárásokban születő döntések bizonytalansága.

Mit tehetnek az önkormányzatok mindezek ellen, és annak érdekében, hogy – a jelenlegi körülmények között – a közterület-felügyelet hatékonyasága növekedjen, társadalmi elfogadottságuk javuljon? Az egyik válasz az, hogy az intézkedésekbe keményen beleállva, a negatív reakciókkal nem törődve kell eljárni a jogsértőkkel szemben, ezen az úton értetve meg mindenkivel azt, hogy a közterület-felügyelő rendészeti feladatot ellátó személy, aki, ha jogsértést észlel, igenis intézkedni fog, akár tetszik, akár nem. Ez is igaz – legalább részben –, és nem lehet teljesen elvetni a gondolatot. Azonban az önkormányzatok és a rendészeti vezetők számára egyre inkább szimpatikus megoldás, hogy közelebb kell hozni a rendészetet a lakossághoz, a helyi közösségekhez. Meg kell ismertetni a közterület-felügyeletet és annak munkáját az emberekkel. Lehetőséget kell adni arra, hogy a településen élők megismerjék, valójában mit csinál a közterület-felügyelet, miért van, mik a feladatai és jogkörei. Az állampolgárokat be kell vonni a rendészeti szerv működésébe, ki kell építeni ezen a módon a bizalmat az önkormányzati rendészet felé. Sokszor az emberek nem tudják, mit csinál pontosan a közterület-felügyelő, leragadnak a parkőr, illetve a vegzálni akaró, hatalomfitogtató, alulképzett „fakabát” sztereotípiájánál. E tévhitből kell kimozdítani az embereket, azon a módon, hogy a lakosságot a rendészeti feladatellátásba bevonva, bizalmat építve elérjük, hogy az emberek partnerként kezeljék a rendészeti szervet.

Szerencsére ma már nem ennyire rossz a helyzet. Köszönhető ez jelentős részben annak, hogy sok önkormányzati rendészeti szervnél felismerték a lakossággal való kölcsönös partnerségre törekvés, a szolgáltató jellegű feladatellátás előtérbe helyezésének szükségességét, ilyen irányú változtatásokat végrehajtva. Ennek több helyen kialakított formája az úgynevezett körzeti rendész, vagy másképp fogalmazva területfelelősi rendszer.

A körzeti rendész rendszer formája, lényege

A körzeti rendész – vagy ahogy több helyütt nevezik, területfelelősi, területi felügyelői – rendszer szintén a 2010-es évektől kezdve honosodott meg, elsősorban a fővárosi kerületekben és a nagyobb vidéki városokban, megyeszékhelyeken. Lényege, hogy a közterület-felügyelet illetékességi területét övezetekre osztják, és minden övezetben oda rendelt közterület-felügyelő(k) teljesít(enek) szolgálatot. A megoldás hasonló a rendőrség körzeti megbízotti rendszeréhez, ahol a kijelölt rendőrök (a körzeti megbízottak) egy adott körzet területén látják el szolgálati feladataikat. A körzetek kialakítása sok helyen a rendőrség körzeti

megbízotti rendszeréhez, területi felosztásához igazodik, ami előnyös a rendőrség és a közterület-felügyelet együttműködése szempontjából, ezért szakmailag indokolható. Máshol a területi felosztás az önkormányzati képviselői körzeteket követi le, melynek szakmai előnye kevesebb, viszont az önkormányzati vezetők és képviselők szimpátiáját rendszerint elnyeri.

Közelebb kerülés a lakossághoz, jobb rendészeti együttműködés

A rendszer kialakítása elősegítheti, hogy a rendészet és a lakosság kapcsolata szorosabbá váljék. A területfelelős azáltal, hogy egy meghatározott kerület-részben látja el feladatait, járőrözik a közterületen, szorosabb kapcsolatot tud kialakítani az ott élőkkel, jobban megismeri az ott jellemző közterületi problémákat, a lakosságot irritáló jelenségeket, jogsértéseket és ezek legjellemzőbb előfordulási helyeit. A problémákat jól fel tudja tárni az övezet közterületein történő fokozott jelenlétével, a lakóktól, a járőkelőktől történő folyamatos érdeklődéssel rendezvényeken, lakossági fórumokon való részvételek alkalmával.

A körzeti rendész munkája során folyamatos kapcsolatot tart fenn körzete önkormányzati képviselőjével (képviselőivel), melynek révén a helyi lakosság által a képviselő felé jelzett, a közterület-felügyelet feladat- és hatáskörét érintő problémákat megismeri, intézkedést tesz, jelzéssel, kezdeményezéssel él, a szükséges felvilágosítást a képviselő – és rajta keresztül a lakosság, a helyi közösség tagjai – felé megadja.

Kapcsolatban áll az övezete területén működő intézmények vezetőivel és munkatársaival is, akik szintén folyamatosan tudomást szereznek a helyi közösségeket érintő olyan problémákról, melyek kezelésében a rendész segítséget nyújthat. Tartja a kapcsolatot önkormányzati és egyéb társszervekkel, a közszolgáltatókkal, a rendőrség – elsősorban körzeti megbízotti – állományával, a civil szervezetekkel, a társasházak közös képviselőivel, és minden érdeklődő állampolgárral. A megismert problémákat jogköreiben tett intézkedései során hatékonyan kezelni tudja, más szerv, társhatóság, közszolgáltató feladatkörébe tartozó fellépést igénylő problémák megoldásában jelzésadással segít, közreműködik.

E feladatellátás módot teremt arra, hogy az önkormányzati rendészet közelebb kerüljön a lakossághoz. A szolgáltató jellegű, emberközpontú, közösségi rendészeti modellnek megfelelő helyi rendészet működtetése az önkormányzat jó megítélését feltétlenül elősegíti. A közterületi problémák ilyen módon történő gyors, hatékony kezelése a lakosságbarát, segítő, gondoskodó önkormányzat képét jeleníti meg a kerület lakói előtt.

A lakosságbarát hozzáállás, a közterületi problémák hatékony kezelése mellett tovább erősíti az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét, ha szoros, látható

együttműködés alakul ki a közbiztonsági feladatellátást végző szervezetek között. A körzeti rendészek rendőrségi állománnyal, különösen az övezet körzeti megbízottjával való szoros kapcsolattartásának jól látható megnyilvánulási formája lehet a közös járőrözés, bizalomépítés, a helyi közösségek tagjaival való folyamatos párbeszéd, a lakosság bevonása a rendészeti tevékenységbe. A közösen járőröző rendőr és közterület-felügyelő, akik az övezet felelősei, a hely- és problémaismeretük alapján célirányosan tudnak olyan ellenőrzéseket végrehajtani, melyekkel a területen fennálló, helyi közösséget nyugtalanító problémák megelőzhetők, felszámolhatók. A lakosság azt fogja látni, hogy a rendért, a közbiztonságért munkálkodó szervezetek közül kettő is dolgozik, elmondhatják nekik problémáikat, arra valamelyikük feladat- és hatáskörében megoldás születhet.

Az együttműködés, a közös járőrözés, rendezvények, események helyszínén, fórumokon való jelenlét nem csak a rendészet–rendőrség, körzeti rendész–körzeti megbízott viszonyrendszerében lehetséges. A komplementer rendészet szereplői között, a helyi rendészeti együttműködésben kiemelten fontos a civil szervezetek tevékenysége is, elsősorban a polgárőrségé. Pozitív üzenete van, és az állampolgárok biztonságérzetét növeli, ha a körzeti rendészt a helyi polgárőr szervezet tagjával látják járőrözni vagy rendezvényen megjelenni. Egyfelől minél több, formaruházatot viselő hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy tartózkodik az utcán, annál jobban meg lehet előzni a jogellenes cselekményeket, másfelől észlelhető és megnyugtató hatást vált ki a helyi közösség tagjaiban, hogy a település vagy a városrész biztonságáért dolgozók együttműködnek, felismerve ebben a hatékonyabb feladatellátás lehetőségét.

A körzeti rendészeti rendszer bevezetésekor és működtetése során elengedhetetlen az a kommunikációs tevékenység, amellyel megismertetik a területfelelős rendészeket a körzet lakosságával. Célravezető olyan plakátok, szóróanyagok készítése és terjesztése, amelyeken a területfelelős rendész egyenruhás fotója, neve, kijelölt körzete, elérhetősége látható. Önkormányzati rendezvényeken, lakossági fórumokon az önkormányzati tisztségviselők, a képviselők be tudják mutatni a területfelelős rendészt, ismertetik feladataikat, figyelmébe ajánlják a körzetben lakóknak, társszervek, intézmények, egyéb szervezetek vezetőinek, munkatársainak. A felügyelők bemutatásában, feladataik megismertetésében fontos szerepe van az önkormányzat hivatalos lapjának és internetes honlapjának, a helyi médianak, a közösségi média oldalainak is.

Elengedhetetlen, hogy a körzeti rendész folyamatosan kommunikáljon a lakossággal, a helyi közösség rendelkezésére álljon, az írásos megkeresésekre észszerű időn belül reagáljon, választ adjon. Enélkül értelmetlennedik a feladatellátás, a helyi közösségek lemondóak lesznek, és nem válik elérhetővé az a cél,

hogy az önkormányzati rendészetet szolgáltató jellegűvé tegyük, és a lakossághoz közelebb hozzuk. A területfelelősöktől fokozott rendelkezésre állás elvárt.

Jó gyakorlatok

Az országban mára sok helyen kialakult a területfelelős közterület-felügyelői vagy körzeti rendési feladatellátás rendszere, melyek között figyelemre méltó gyakorlatokra lehet találni. A tanulmány egy százhuszszezres fővárosi kerület és egy huszonhatezres város példáján keresztül mutatja be a közösségi rendészeti elv alapján működtetett körzeti rendési rendszert.

Zugló körzeti rendési rendszere

A fővárosban a 2010-es években több kerület is bevezette a körzeti rendési (területfelelősi) rendszert. Budapest XIII. kerületében 2014, III. kerületében 2015, VIII. kerületében 2018 óta működik ez a jellegű feladatellátás. E példák alapján 2022. június 1-jével Zugló (Budapest XIV. kerülete) is kialakította körzeti rendési rendszerét. A kerületet hét körzetre osztották, igazodóan az önkormányzati képviselői körzetekhez és a körzeti megbízotti területkialakításhoz. A hét körzetben összesen tizenegy körzeti rendész közterület-felügyelő kezdte meg a feladat ellátását. Négy körzetben kettő, három körzetben egy fő teljesíti a szolgálatot.

Arra sajnós – finanszírozási és a munkaerőhiánnyal összefüggő létszám-problémák miatt – Zuglónak sem volt lehetősége, hogy önálló körzeti rendési munkaköröket hozzon létre, és kizárólagosan ezzel a feladattal foglalkozó közterület-felügyelőket állítson körzeti rendési szolgálatba. A kialakított belső szabályozás alapján a körzeti rendészek minden szolgálati napjukon legalább egy órát területükön töltenek, amely természetesen növelhető, ha az egyéb szolgálati feladatok mennyisége lehetővé teszi.

A rendszer bevezetésével a cél a közösségi rendészeti szemlélet meghonosítása, az önkormányzati rendészet és a lakosság egymáshoz közelebb hozása, a rendészeti feladatellátás szolgáltató jellegének erősítése, ezeken keresztül a lakosság elégedettségének növelése volt. A legfontosabb célkitűzés, hogy a körzeti rendész a helyi közösségekbe beépülve, velük kapcsolatokat építve, a helyben lakók bizalmát elnyerve dolgozzon a körzet lakóinak, az ott kialakult közösségeknek a kiszolgálásáért a közterületi problémák saját feladatkörben történő megelőzésével, felszámolásával, kezelésével, az állampolgárok, a területen működő cégek, intézmények, lakóközösségek segítségével minden kérdésben, amellyel őt megkeresik.

Az önkormányzat és az önkormányzati rendészet igyekezett széles körben tájékoztatni a lakosságot a körzeti rendész rendszer bevezetéséről, a rendészek kielétéről, elérhetőségükről, feladataikról, és arról, milyen ügyekben, kérdésekben célszerű őket keresni. Az önkormányzat hivatalos lapjában, internetes honlapján és közösségi oldalán is megjelentette a szükséges információkat. A Zuglói Önkormányzati Rendészet portálján részletes tájékoztató került megjelenítésre a rendészek egyenruhás fotójával, elektronikus levélcímével és az övezetüket szemléltető térképpel ([URL1](#)).

A körzeti rendész feladatellátás Zuglóban is a közösségi rendészet modelljének megfelelően került kialakításra, a rendészek ennek megfelelően végzik munkájukat. Szolgálataik során igyekeznek minél több időt területükön tölteni, a közterületi problémákat, jogsértéseket feltárni, azokkal kapcsolatban intézkedést tenni. Beszélgetnek az állampolgárokkal, érdeklődnek az őket zavaró, nemkívánatos jelenségekről. Tájékoztatást adnak, milyen ügyekben lehet megkeresni őket, segítségüket kérni, miben jogosultak intézkedni, egyéb kérdésekben mire van lehetőségük. Megkeresik a területükön működő intézményeket, cégeket, üzleteket, bemutatkozva és felajánlva az együttműködést. A kapcsolatépítő tevékenység során névjegykártyát, szórólapot, tájékoztató anyagot osztanak, mely tartalmazza a körzeti rendész feladatait, és az arról szóló tájékoztatást, hogy miben tud a körzeti rendész – és alapvetően a közterület-felügyelő – felépni, intézkedni, segíteni. Az emberközpontúság, a problémaorientáltság vezérelv a körzeti rendész munkavégzése során.

A közösségi rendészeti szemlélet alapján a közösségek eseményeire, gyűléseire igény szerint esetenként ellátogatnak az érintett terület körzeti rendészei, ismertetőt tartva, tájékoztatást adva a közterület-felügyelet jogköreiről, a körzeti rendész feladatairól. Ezek során a közösségek megosztják a rendéssel problémáikat, amelyekre az önkormányzati rendészet feladatkörében megoldás születhet, vagy a kérdés, felvetés – a rendész közreműködésével vagy segítségé által – eljuthat az abban intézkedési jogosulthoz. Sokszor társasházaktól érkezik megkeresés vagy igény találkozóra, bejárásra, vagy akár lakógyűlésen történő részvételre, ahol az állampolgárok kérdésekkel, problémafelvetésekkel fordulhatnak hozzá.

A körzeti rendész rendszeres résztvevője a területén megrendezett önkormányzati rendezvényeknek, ünnepségeknek, melyeken önkormányzati tisztségviselők, képviselők is megjelennek. Ezek az alkalmak módot teremtenek a lakossággal, helyi közösségekkel való kapcsolattartásra, bizalomépítésre. A rendész mint köztisztviselő nem az itt esetlegesen felmerülő politikai, hanem kizárólagosan a közterület-felügyelet feladatkörét érintő szakmai kérdésekkel, problémafelvetésekkel foglalkozik, ezek tekintetében ad felvilágosítást, vagy tesz intézkedést.

A körzeti önkormányzati képviselőjével való kapcsolattartás elengedhetetlen része a körzeti rendészi feladatellátásnak Zuglóban is. A képviselők rendszeresen keresik a körzeti rendészt a hozzájuk érkező állampolgári jelzések vagy kérdésfeltevések esetén. A rendész ezek tekintetében megadja a szükséges felvilágosítást, feladatkörében intézkedést tesz, vagy felveszi a kapcsolatot az állampolgárral. A helyi képviselők által szervezett vagy részvételükkel zajló lakossági fórumokra, területbejárásokra, vagy más egyéb olyan eseményekre, ahol várhatóan közterület-felügyeleti feladatkörbe tartozó kérdések merülnek fel, a körzeti rendész gyakran meghívást kap. A képviselővel való kapcsolat természetesen kétoldalú, a körzeti rendész is tud segítséget kérni a képviselőtől, ha nem a közterület-felügyelet határákörébe tartozó, de önkormányzati feladatkört érintő kérdésben kap megkeresést.

A „Szomszédom a felügyelő” program, a körzeti rendészek munkája Gyöngyösön

Gyöngyös városában 2021-ben kezdődött meg a körzeti rendész feladatellátás. A kiindulópont ugyanaz volt, mint Zuglóban, Miskolcon és más városokban is, a lakosság, a helyi közösségek bevonása a rendészeti feladatellátásba, a velük történő folyamatos kommunikáció, a szolgáltató rendészeti jelleg.

Mint szóltunk róla, sok helyen nehéz volt kitörnie az önkormányzati rendésznek abból a régi, helytelen sztereotípiából, hogy a közterület-felügyelet a büntetésre, pénzbeszedésre, a lakosság vegzálására van kitalálva, az autósok bírságolásán és kerékbilincselésén túl semmit sem tesz, létük nem javítja a közbiztonságot. A településbiztonság mutatóinak pozitív irányú elmozdulása érdekében lényeges az együttműködések kiszélesítése, amelyben közvetlenül a lakosságnak is szerepe van. A komplementer rendészeti szervezetek állampolgárokkal megerősített összefogásában képes lehet az egyenruhás még több információ becsatornázására, amit egyenesen a civilektől tud megszerezni. A polgároktól kapott érdemi híreket megvizsgálja a decentralizáltan működő rendészeti szervezet egy tagja, hasznosítja a beérkező információt, növelve ezzel a célorientált problémamegoldás hatékonyságát. Ennek a típusú munkának megkerülhetetlen része a bizalomépítés, melynek alapja a civilek meggyőzése arról, hogy az egyenruhás értük van és nem ellenük.

A Zuglóban megvalósított *Szomszédom a rendőr* program mintájára, és a miskolci „sheriff modellt” részben alapul véve 2020-ban Gyöngyösön, a megújuló Városrendészet újragondolásával elindult a *Szomszédom a felügyelő* program. Igény mutatkozott körzeti felügyelők munkavégzésére, akik egy adott városrész felelőseként a lakosságba, helyi közösségekbe épülve, a helyben lakókkal szoros kapcsolatot ápolva, az önkormányzati képviselőkkel, rendvédelmi szervekkel,

társhatóságokkal, közszolgáltatókkal és civil szervezetekkel együttműködve végzik munkájukat az állampolgárok biztonságérzetének javítása érdekében. A program legfontosabb tartalmi eleme a bizalomépítés annak érdekében, hogy a rendész és lakos közötti távolság csökkenjen. Alapelv a megfelelő minőségű információáramlás a résztvevők között, a bejelentésekkel kapcsolatos látencia csökkentése, az erőteljesebb társadalmi felelősségvállalás.

A projekt a város képviselő-testületének döntésével indult 2020 novemberében. Az állomány belső felkészítése a 2021-es év elején kezdődött meg. Szükséges volt kijelölni azt az összesen tíz városi körzetet, amely a képviselői választóközetekhez igazodott. Az állományból belső pályázat útján tíz fő került kiválasztásra megbízott felügyelőként a felosztott területrészekre. A kiválasztott felügyelők területi beosztása a képviselőkhöz igazodott, azért, hogy jól együtt tudjanak dolgozni. A program a nyilvánosság számára 2021 szeptemberében sajtótájékoztató keretein belül került bemutatásra. Intenzív kampány kezdődött, lakossági utcafórumokon két hét alatt összesen tíz helyszínen történt meg a program népszerűsítése, ahol a rendészek bemutakoztak. Mód nyílt személyes találkozásra a közbiztonság témaköre iránt érdeklődő lakosokkal. A kialakult párbeszéd lehetőséget adott a személyes tapasztalatok megosztására, lakossági észrevételek és visszajelzések megismerésére, hasznos ötletek beépítésére.

A körzeti rendészek felkészítésénél szempont volt, hogy az átlagosnál magasabb fokú helyismerettel rendelkezzenek, így az előzetes ismeretek alapján könnyebb kockázatértékelést tudnak tenni az adott településrészen. A célzott szolgálatellátást közterület-felügyelők látják el, a vonatkozó jogszabályok alapján feladatuk elsősorban a figyelemfelhívás, tájékoztatás, a járőrözések adta preventív megelőző tevékenység, a jogellenes állapotok megelőzése, észlelése, rögzítése, megszüntetése. Kiemelten fontos a körzetben élőkkel a bizalom kiépítése, melynek következtében a feladatellátáshoz nélkülözhetetlen információk megszerzését tudják garantálni, illetve ösztönözni a lakosokat az erőteljesebb társadalmi felelősségvállalásra. A kétoldalú kommunikáció elősegítéséhez a felügyelők elérhetősége közzétételre került a városrendészet honlapján. A körzeti rendészek munkanapjaikon legalább napi kettő órában területükön tartózkodnak, és végzik az említett lakossági, közösségi kapcsolatépítő munkát, segítséget nyújtanak az állampolgároknak problémáik megoldásában.

A program szórólapokon, a közösségi média felületein – kiemelten a Városrendészet Gyöngyös Facebook-oldalon –, a város honlapján, illetve egyéb sajtófelületeken került népszerűsítésre. A városi portálon külön fülön érhető el minden fontosabb információ a programról. Emellett olyan speciális szóróanyagok is készültek, amelyek a program komplett bemutatásán túl, az adott körzetben élőknek nyújt információt a saját felügyelőjükről.

Kimagasló eredmény, hogy a településen élők 70%-a szerint biztonságosabb, élhetőbb Gyöngyös városa a *Szomszédom a felügyelő* program működtetése óta, amely szignifikánsan pozitív irányba mozdította el az általános szubjektív biztonságérzetet.

Összegzés, tapasztalatok

Ha a körzeti rendészeti rendszer működtetésének tapasztalatait kívánjuk röviden összegezni, elmondható, hogy a lakossághoz való közelebb kerülés, a helyi közösségek bevonása a település biztonságának megteremtésére, megőrzésére és javítására irányuló rendészeti feladatellátásba helyes kezdeményezés, hiszen lehetővé teszi az adott területen fennálló, jellemző problémák részletesebb megismerését, helyben történő gyors és hatékony kezelését, így eredményesen járul hozzá az adott városrész – és a település – biztonságának garantálásához. A rendészeti feladatellátás, annak részeként az önkormányzati rendészet közösségi rendészeti filozófia szerint történő munkavégzése állampolgárbarát képet fest a település közbiztonsági szereplőiről, emberközelivé teszi állományukat és munkavégzésüket, mely a beléjük vetett lakossági bizalomnál fogva jobban hozzájárul az emberek szubjektív biztonságérzetének javításához.

A feldolgozott példák alapján elmondható, hogy a körzeti rendészeti rendszer hatékonyan működik, ezért annak bevezetése jó megoldás lehet – a tanulmányban kifejtett indokok miatt – máshol is, ahol eddig nem került szóba bevezetése. Elsősorban nagyobb településeken, városokban, fővárosi kerületekben a feladatellátás e formája hozzátehet a településbiztonság javításához, az önkormányzati rendészet pozitív megítéléséhez, ami növeli a lakosság elégedettségét, kedvezően hat az önkormányzat megítélésére.

Felhasznált irodalom

-
- Baráth, N. E. (2020). A rendészeti modellek és rendőrhallgatók attitűdjeinek vizsgálata. *Ügyészek Lapja*, 2020(1), 19–30. <http://ugyeszeklapja.hu/?p=2773>
- Christián L., & Bacsárdi J. (2018). *Önkormányzati rendészet*. Dialóg Campus Kiadó. https://nkerapo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12630/Web_PDF_onkormanyzati_rendeszet.pdf?sequence=1
- Christián L. (2019). Egy feledésbe merülő közösségi rendészeti modellkísérlet margójára. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Gondolatok a rendészettudományról: Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából* (pp. 79–88). Magyar Rendészettudományi Társaság. <https://real.mtak.hu/93732/1/MRTT15.pdf>

Christián L. (2020). A helyi önkormányzatok felelőssége a települések közbiztonságának megteremtésében. *Magyar Rendészet*, 20(3), 58–68. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.4>

Finszter G. (2018). *Rendészettan*. Dialóg Campus Kiadó. <https://real.mtak.hu/114781/>

Friedmann, R. R. (1992). *Community policing: Comparative perspectives and prospects*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-1-137-07200-9>

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: Körzeti Rendészek oldala a Zuglói Önkormányzati Rendészet hivatalos honlapján. <https://www.zugloirendeszet.hu/korzeti-rendeszek/>

Alkalmazott jogszabályok

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Kardos P., Füle F., & Lippai Zs. (2025). A körzeti rendész mint közösségi rendész. *Belügyi Szemle*, 73(5), 1001–1016. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i5.pp1001-1016>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A Kulturális és Innovációs Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Lippai Zsolt, aki a lippai.zsolt@uni-nke.hu e-mail címen érhető el.